

PUBLICAȚII RECENTE PRIVITOARE LA METODICA PREDĂRII ISTORIEI (1984—1985) *

DOCUMENTE DE PARTID

Ceaușescu Nicolae, *Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Iași*, în „S”, LV, 13394, 1985, septembrie 15, p. 1, 3. Deducem că educarea tinerei generații în spiritul patriotismului socialist, cerința obiectivă, impune profesorilor de istorie un efort permanent și susținut, fundamentat pe gândirea istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului nostru.

Ceaușescu Nicolae, *Cuvîntare la Congresul științei și învățămîntului* — 28 noiembrie 1985, Editura politică, București, 1985, 29 p. Expunerea conducătorului partidului și statului nostru subliniază necesitatea de a așeza în centrul activității de învățămînt educarea patriotică, formarea tineretului în spiritul dragostei față de patrie, față de partid, față de cauza socialismului și comunismului, profesorilor de istorie revenindu-le un rol deosebit în această direcție.

Ceaușescu Elena, *Cuvîntare la încheierea lucrărilor Congresului științei și învățămîntului*, în „Congresul științei și învățămîntului”, Editura Politică, București, 1986, p. 217—228. Acordă o mare atenție însușirii istoriei în scopul educării comuniste, revoluționare a tinerei generații. Subliniază necesitatea dezvoltării interesului tinerilor pentru cunoașterea și prețuirea istoriei naționale, a trecutului glorios de luptă al poporului român. În lumina acestei sarcini, profesorii de istorie au datoria să cultive în rîndul elevilor puternice sentimente patriotice și să le formeze conduita apărării și dezvoltării înfăptuirilor istorice ale României socialiste.

Metodica istoriei

Cărăușu, Trifon, *În spiritul educației patriotice*, în „T. Șc.”, XIII (XXXIV), 280 (1366), 1985, octombrie 19, p. 5. Se referă la îmbunătățirea conținutului programelor și manualelor de istorie, acordîndu-se atenție deosebită explicării faptelor și evenimentelor istorice, legăturii lor dialectice cu fenomenele, procesele economice și social-politice.

Ciobanu, Radu Ștefan, *Relația ora de istorie—lecția de istorie—timp*, în „S.A.I.”, XLIX—L, 1984, p. 163—169. Consideră factorul temporal de importanță determinantă pentru buna desfășurare a orei de istorie, prezentînd opinii asupra modului în care poate fi folosit la predarea istoriei în liceu în funcție de necesi-

* Prescurtări: B.C.P. = Biblioteca centrală pedagogică; B.I.D. = Buletin de informare și documentare; E.S. = „Era socialistă”; F. = „Forum”; Inv. Lic. Teh. Prof. = Învățămîntul liceal și tehnic profesional; R.P. = „Revista de pedagogie”; S = „Știința”; S.A.I. = „Studii și articole de istorie”; T.Șc. = „Tribuna școlii”.

tatea argumentației explicației profesorului cu documente de partid, documente istorice, lecturi din opere beletristice, imagini proiectate, hărți, schemă la tablă.

Iordănescu, Aurel, *Schema la tablă și locul ei în economia lecției*, în „S.A.I.”, XLIX—L, 1984, p. 158—162. Exprimă utilitatea folosirii acestei modalități metodice, conținutul material al schemei, pregătirea profesorului asupra conținutului și formei schemei.

Popea, Alexandru, *Unele observații cu privire la conținutul manualelor de istorie pentru ciclul gimnazial*, în „B.I.D.”, Constanța, 93, 1985, p. 11—13. Cuprinde sugestii pentru îmbunătățirea manualelor de istorie în scopul evitării unor neconcordanțe cu adevărul științific.

Popescu, Petru Demetru, Gh. Smarandache, L. Roman, *Valoarea educativă a faptelor și detaliilor istorice semnificative*, în „S.A.I.”, XLIX—L, 1984, p. 170—176. În articol se dezbate următoarele probleme: 1. Determinări teoretico-metodologice; 2. Reținerea și selecția faptelor; 3. Faptele semnificative și practica didactică. Sunt comentate criteriile de selectare a faptelor — accesibilitatea, argumentul științific, efectul educativ, cu exemplificări pentru a zugrăvi portretul lui Tudor Vladimirescu; specificul regimului fanariot, itinerariul străbătut, sub escortă otomană, de cei 16 fruntași revoluționari din Țara Românească arestați la 18 septembrie 1848; atmosfera sărbătorească a Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia (1 Decembrie 1918); declanșarea revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă la 23 August 1944.

Unterrichtshilfen Geschichte Klasse 5. Berlin, Volk und Wissen, 1984, 120 p. cu fig. Traducerea titlului: *Manualul profesorului. Istorie pentru clasa a V-a* (B.C.P. sala de documentare).

Metodica istoriei în clasa a IV-a

Sireteanu, Doina, *Istoria patriei*, în „T. Șc., XIII (XXXIV), 282 (1368), 1985, decembrie 21, p. 7. Înfățișează cum desfășoară lecția de consolidare cu tema „Întemeierea Țărilor Române”, folosind tehnicile moderne de lucru, fișe de muncă independentă, benzi de magnetofon, jocuri didactice.

Șandon, Richard, *Formarea noțiunilor de istorie la clasa a IV-a, cu ajutorul metodelor activ-participative*, în „R.P.”, XXXIV, 7, 1985, p. 23—27. Se referă la utilizarea următoarelor forme de activitate: 1. Jocurile didactice; 2. Testele de cunoștințe; 3. Instruirea programată. Prezintă modelul unei fișe de instruire la lecția „Răscoala țăranilor transilvăneni, condusă de Horia, Cloșca și Crișan”.

Metodica istoriei evului mediu

Cristescu, Octavian, *Reforma, luptă împotriva dominației bisericii catolice și a absolutismului monarhic și împletirea ei cu lupta antifeudală a forțelor progresiste* (Plan de lecție comentat — clasa a XI-a), în „S.A.I.”, XLIX—L, 1984, p. 177—1982.

Popescu, Petru Demetru, *Proclamația lui Wilhem de Orania din 31 august 1568* (Izvor istoric comentat) în „S.A.I.”, XLIX—L, 1984, p. 203—209. Textul poate fi folosit atât la clasa a VI-a, la lecția „Revoluția burgheză din Țările de Jos”, cât și la clasa a XI-a, la lecția „Mișcări ideologice și social politice împotriva dominației feudale și bisericești”. Proclamația exprimă îndemnul lui Wilhem de Orania, șeful opoziției nobiliare, către compatrioții săi din Țările de Jos, pentru

a elibera țara de sub ocupația spaniolă. Evidențiază și poziția nobilimii față de revoluție în general, față de monarhia spaniolă în special, dar și momentul din desfășurarea revoluției, când este dată.

Metodica istoriei moderne și contemporane

Jaja, Clementina, *Japonia la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea* (Plan de lecție comentat — clasa a VII-a), în „B.I.D.“, Constanța, 93, 1985, p. 28—33.

Moș, Mugur, *Formarea și dezvoltarea proletariatului pînă la 1871* (Plan de lecție comentat — clasa a XII-a), în „S.A.I.“, XLIX—L, 1984, p. 182—190.

Pițigoi, Rodica, *Primul imperiu francez — 1804—1815* (Plan de lecție comentat), în „B.I.D.“, Constanța, 93, 1985, p. 23—27.

Metodica istoriei României

Dumitrașcu, Gh., Zota, Nicolae, *Locul Dobrogei în manualele de istorie a României, pentru clasele a IX-a și a X-a*, în B.I.D., Constanța, 93, 1985, p. 16—25. Cuprinde observații privind absența istoriei acestui teritoriu la o serie de lecții de istorie modernă și contemporană a României. În note sînt trecute lucrările de istorie medie, modernă și contemporană a Dobrogei, din ultimii 10—15 ani.

Oprescu, Paul, *Hotărîrea Adunării naționale de la Alba Iulia din 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918* (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.“, XLIX—L, 1984, p. 210—215. Se dă cuprinsul Hotărîrii cum a fost publicată în ziarul „Românul” din Arad, nr. 20, din 20 nov. — 30 dec. 1918. Prezentarea și analiza Hotărîrii Adunării de la Alba Iulia se efectuează la lecția „Formarea statului național unitar român”, cînd se vorbește despre însemnătatea istorică a Unirii.

Scurtu, Ioan, *Declarația Blocului Național-Democratic — 20 iunie 1944*, (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.“, XLIX—L, 1984, p. 216—219. Declarația a constituit platforma pe baza căreia s-a realizat sistemul de alianțe social-politice preconizat de Partidul Comunist Român încă din septembrie 1941, programul imediat al revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Documentul va fi folosit la clasa a X-a, în cadrul lecției privind pregătirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

Teodorescu, Bogdan, *Făurirea Partidului Comunist Român* (Plan de lecție comentat — clasa a X-a), în „S.A.I.“, XLIX—L, 1984, p. 191—202.

Zăuleanu, Ion, *Valențele formative ale limbajului grafic în predarea științelor sociale*, în „T. Sc.“, XIII (XXXIV), 272 (1358), 1985, februarie 16, p. 3. Se referă la inventarierea, ordonarea și sistematizarea bogatului material informativ vizînd direcțiile de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000, în vederea folosirii lui în cadrul lecțiilor.

Corelarea interdisciplinară

Iancu, Adela Becleanu, *Demersul interdisciplinar — mijloc de stimulare a creativității*, în „F“, XXVII, 7—8, 1985, p. 46—48. Tratează despre tipuri și forme de interdisciplinaritate, despre rolul stimulator al acestei strategii în planul științific, metodologic și al eficienței.

Popeangă, Vasile, *Conexiuni interdisciplinare în studiul istoriei*, în „R. P.“, XXXIV, 8, 1985, p. 27—30. Prezintă următoarele modalități de corelare a istoriei

cu alte discipline: a) transferul de informații de la un obiect de studiu sau disciplină științifică în lecția de istorie spre a facilita explicarea unui eveniment; b) utilizarea în actul predării a unor metode sau procedee specifice unui obiect de învățămînt; c) apelul la valori și modele oferite de alte discipline de învățămînt; d) utilizarea unui limbaj categorial comun cu alte discipline, în vederea integrării cunoștințelor în ansambluri informaționale mai vaste și în sisteme unitare de cunoștințe.

Rachieru, Vasile, *Implicațiile educative ale filateliei în predarea istoriei*, în „R.P.“, XXXIV, 3, 1985, p. 30—33. Utilizează diferite grupări de timbre, fie pentru momentul informațional necesar în cazul lecțiilor diacronice (cu mers pe orizontală și verticală), fie în contextul lecțiilor, ca dovezi de necontestat ale veridicității istorice. Exemplifică timbre folosite la lecțiile despre cultură, despre sistemul colonial al imperialismului sau marile descoperiri geografice, de la clasele VI—VIII.

Ugron, Livia, *Corelarea interdisciplinară în predarea istoriei*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXXIII, 2, 1985, p. 12—13. Sînt dezbătute următoarele modalități, cu exemplificări la lecții: 1. Corelarea cunoștințelor de istorie națională cu cele de istorie locală; 2. Conexiuni realizate cu noțiunile însușite la economie politică 3. Folosirea operelor de artă în predarea cunoștințelor de istorie.

Educația moral cetățenească a elevilor

Apostol, Gheorghe P., *Marea răspundere a profesorului de științe sociale*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXXIII, 12, 1985, p. 25—28. Se dezbate problemele: 1. Orientarea politică—factor hotărîtor; 2. Lecția—act de creație; 3. Conceptele din domeniul științelor sociale nu se „lipsește la rece“.

Cărăușu, Trifon, *Istoria — factor principal în educarea patriotică, revoluționară a elevilor*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXXIII, 9, 1985, p. 8—9. Cuprinde despre elaborarea programelor și manualelor de Istoria României și Istoria universală în lumina orientărilor secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oferind viziunea unitară asupra dezvoltării istorice a societății, înțelegerea materialist-dialectică a istoriei naționale și universale.

Ciută, Jean, Paul Grigoriu, Dumitru Botar, Mihai Țîră, *Lecția de istorie — lecție vibrantă de patriotism* (Dezbatările „Științei“ de Silviu Achim), în „S“, LV, 13411, 1985, octombrie 5, p. 4. Își expun opiniile cadre didactice și alți factori educaționali în legătură cu rolul istoriei în educarea patriotică, formarea tineretului în spiritul dragostei față de patrie, față de partid, față de cauza socialismului și comunismului în România. Sînt dezbătute următoarele probleme: 1. Mesajul înalt al luptei înaintașilor; 2. Mîndria de a trăi astăzi în epoca de aur a României; 3. Legături mai strînse între școală și muzeu.

Dumitrof, Lidia, *Funcția combativ-revoluționară a istoriei patriei*, în „B.I.D.“, Constanța, 93, 1985, p. 5—6. Cuprinde: rolul hotărîtor al maselor în făurirea istoriei; contactele și influențele reciproce între popoare; combaterea argumntată a încercărilor de denaturare sau falsificare a proceselor istorice.

Istrate, Ioan, Traian Sîrbu, *Excursii pe itinerariile luptei pentru eliberarea patriei de sub jugul fascist*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXXIII, 7, 1985, p. 30. Prezintă itinerare transilvănene și din București — mărturii ale desfășurării insurecției din august 1944 și ale luptelor duse de armata română pentru eliberarea Transilvaniei.

Manea, Mihai, *Educația științifică, materialist-dialectică a elevilor — complex model de acțiune socială*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXXIII, 4, 1985, p. 8—9. Apelînd, în spiritul interdisciplinarității, la cunoștințele de literatură română, geografie, economie politică, artă și tehnologie industrială, familiarizează elevii cu unele probleme generale, precum: periodizarea istoriei, caracteristicile epocilor istoriei, sesizarea factorilor determinanți, locul și rolul poporului român și a civilizației sale în istoria universală, sensul înnoirilor înfăptuite de poporul nostru, sub conducerea P.C.R., în anii construcției socialismului.

Mușat, Mircea, Ion Pavelescu, *Marile adevăruri ale istoriei noastre naționale, nesecat izvor de educație patriotică*, în „România liberă“, XLIII, 12685, 1985, august 15, p. 1—2. Dezvoltă teza cu privire la caracterul unitar al istoriei țării, poporului și partidului, avînd o importanță cardinală deoarece restituie acestei discipline calitatea ei primordială de formă a conștiinței sociale, de memorie colectivă și de conștiință de sine a poporului român.

Ștefănescu, Ștefan, *Rolul activ al istoriei în educarea socialistă a oame-nilor muncii*, în „E.S.“, LXV, 14, 1985, p. 23—26. Cuprinde: 1. Finalitatea edu-cativ-patriotică a mesajului istoriei; 2. Istoria României, parte integrantă a isto-riei universale; 3. Continuitatea și unitatea poporului român în vatra stră-moșească.

Folosirea istoriei locale în cadrul lecției de istorie

Calestru, Vasile, *Activizarea elevilor în lecțiile de istoria patriei*, în „T.Sc.“, XIII (XXXIV), 275 (1361), 1985, mai 21, p. 4. Ne împărtășește cum antrenează elevii la lecții, pornind de la date și fapte de istorie locală.

Birte, Viorica, Vasile Birte, *Folosirea elementelor de istorie locală în lec-țiile de istorie a României și contribuția lor la educarea patriotică a elevilor*, în „R.P.“, XXXIV, 5, 1985, p. 24—28. Sînt exprimate cîteva modalități de inte-grare a elementelor de istorie locală la temele: „Epoca comunei primitive“, „Țările române în secolul al XVIII-lea“, „Cucerirea independenței de stat a României“.

Lecția la muzeul de istorie

Dumitru, Mircea, *Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXXIII, 10, 1985, p. 29. Cuprinde: participarea muzeului la realizarea unor activități menite să contribuie la educația patriotică și re-voluționară a elevilor; lecții de istorie efectuate în sălile muzeului; desfășurarea activității cercului „Prietenii muzeului“; expuneri cu teme de istoria României ținute de muzeografi la unitățile de învățămînt; amenajarea cabinetelor școlare și a punctelor de documentare în unitățile de învățămînt liceal.

Lascu, Stoica, *Publicațiile Muzeului de istorie națională și arheologie Con-stanța — valoroase materiale de informare documentară pentru activitatea pro-fesorului de istorie*, în „B.I.D.“, Constanța, 93, 1985, p. 34—36. Sînt menționate: comunicările de istorie a Dobrogei; ghidurile ilustrative; expozițiile documen-tare; publicația „Pontica“.

Raicu, Ion, *Muzeul marinei române, cadru optim pentru educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist*, în „B.I.D.“, Constanța, 93, 1985, p. 37—38. Cu-prinde: expoziții în legătură cu unitatea și continuitatea poporului român pe te-

ritoriul Daciei ; dezvoltarea mijloacelor de navigație în timpul marilor voievozi și folosirea lor în lupta de neațîrnare împotriva Imperiului otoman ; momentele cruciale din istoria poporului nostru. În ultima parte muzeul prezintă istoria dezvoltării șantierelor navale, a construcțiilor de nave, a porturilor maritime și fluviale.

Cabinetul de istorie

Cărăușu, Trifon, *Cabinetul de istoria României*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.“, XXXIII, II, 1985, p. 10—12. Prezintă modul de realizare a aspectului ambiant al unui cabinet de istoria României. Peretele I ilustrează, grafic, originea dacoromană a poporului român, continuitatea sa în spațiul carpato-danubiano-pontic, formarea statelor feudale românești și lupta lor comună, unirea politică sub Mihai Viteazul, etapele constituirii statului român, Marea Unire din 1918. Peretele II înfățișează semnificația procesului declanșat la 23 August 1944, edificarea socialismului în patria noastră, România în epoca Nicolae Ceaușescu.

Cercul de istorie

Grigoriu, Paul, *Cercul de istorie „Vasile Pirvan“*, în „T.Șc.“, XIII (XXXIV), 276 (1362), 1985, iunie 22, p. 10. Din activitatea cercului cu elevii de la ciclul gimnazial, menționează exersarea folosirii dicționarului și a lucrărilor de popularizare, vizitele în librării, în biblioteci, la șantiere arheologice, la laboratorul de restaurare al Muzeului de istorie și artă al municipiului București.

Homer, Radu, *Cercul de istorie, important mijloc de educație ateistă a elevilor*, în „T.Șc.“, XIII (XXXIV), 273 (1359), 1985, martie 23, p. 3. În cadrul unor ședințe de cerc se dezbate teme de combatere a credințelor religioase, spre exemplu : „Apariția religiei“, „Ce reprezintă Biblia“, „Despre «potop» și legendarul Noe“.

Prostov, M. P., *Kružkovaja rabota po istorii i obščestvovedeniju : sbornik statej : kniga dlja ucitelja/sostovitel.* M. P. Prostov — Moscova : „Prosvetšenie“, 1984, 192 p. Traducerea titlului : *Acivitatea în cadrul cercului de istorie și științe sociale. Culegere de articole. Carte pentru profesor (B.C.P., sala de documentare).*

ȘTEFAN ILIE